

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

УДК 349

МЕДІАЦІЯ ПРИ ДОГОВІРНОМУ ПОРУШЕННІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ

Ю.О. Кедя

аспірантка Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України

ORCID 0000-0002-9479-8927

MEDIATION IN CONTRACTUAL COPYRIGHT INFRINGEMENT IN UKRAINE AND FRANCE

Yu. Kedy

graduate student of the Intellectual Property Scientific Research Institute of
the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

ORCID 0000-0002-9479-8927

Анотація: Актуальність теми дослідження зумовлена внесенням змін до національного законодавства та його вдосконалення, вивченням проблематики захисту при договірному порушенні авторського права, а також необхідністю порівняння законодавства України та Франції.

Ключові слова: інтелектуальна власність, авторське право, медіація, позасудове вирішення спорів, примирення.

Annotation: The relevance of the research is due to the introduction of changes to the national legislation and its improvement, the study of the issues of protection in the case of contractual infringement of copyright, as well as the need to compare the legislation of Ukraine and France.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

Keywords: intellectual property, copyright, mediation, out-of-court dispute resolution, reconciliation.

Розглядаючи відповідальність за законодавством України, констатуємо, що змінами до законодавства України було посилено загальну відповідальність за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

Існує дві форми захисту прав інтелектуальної власності: юрисдикційна і неюрисдикційна.

У відповідності до статті 16 ЦКУ кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу[1].

За законодавством Франції, як і за законодавством України, передбачено такі види позасудового вирішення спорів як медіація. Медіація врегульована цивільно-процесуальним кодексом Франції та Законом України «Про медіацію» за № 1875 – IX від 16.11.2021 р. У Франції також передбачено примирення.

Медіація – це ресурс, який допомагає задовольнити постійну потребу адаптивності у наш час швидкоплинного розвитку технологій.

Статтею 750-1 ЦПКФ після змін, відповідно до статті 4 Закону № 2016-1547 від 18 листопада 2016 року, юридичному запиту передуює, на вибір сторін, спроба примирення, що здійснюється мировий суддя, спроба медіації або спроба участі у процедурі, коли вона спрямована на виплату суми, яка не перевищує 5000 євро. Є винятки, але медіація та примирення стали офіційним обов'язком сторін за законодавством Франції.

У Франції медіація виникла завдяки прийняттю закону № 95-125 від 8 лютого 1995 року і внесенням відповідних змін до ЦПКФ. Медіація дозволила уникнути звичайного процесу здійснення правосуддя. Правосуддя більше не здійснювалося державою, а було покладене на самі сторони[2].

У статті 1530 ЦПКФ медіація визначається як структурований процес, за допомогою якого дві або більше сторони намагаються досягти угоди поза будь-

якою юридичною процедурою з метою мирного вирішення своїх суперечок за допомогою обраної ними третьої сторони, яка виконує свою місію неупереджено, компетентно та старанно.

Розуміння процесу медіації визначено в статті 131-1 ЦПКФ, згідної якої суддя, який розглядає суперечку, може після отримання згоди сторін призначити медіацію. Завдання медіатора, призначеного суддею, — вислухати сторони та порівняти їх погляди, щоб вони могли знайти вирішення конфлікту між ними.

Посередництво також може бути призначене під час розгляду суддею, який розглядає справу за спрощеним провадженням[3]. Щоб зрозуміти, що таке медіація, необхідно визначити її критерії та відмінності від інших способів захисту.

1) Медіація відрізняється від арбітражу тим, що медіатор не інтерпретує закон, а відновлює зв'язок між сторонами для встановлення справедливості. Він не приймає рішення для сторін.

2) Медіація відрізняється від переговорів тим, що частіше за все метою переговорів є згода, до якої сторони приходять шляхом послідовного викладення обставин, частіше всього без посередника.

3) Медіація відрізняється від експертизи тим, що основною цінністю медіатора є розуміння сторін, а не фактів, які систематизуються експертом.

Що стосується основних базових понять, які відносяться до медіації, то основним елементом є незалежність медіатора по відношенню до сторін спору. Наступною вимогою є конфіденційність, адже сторони повинні на договірній основі забезпечити нерозголошення інформації, щоб могли розкритися і викласти найповніше факти суперечки.

Немаловажливою є свобода вибору, консенсус, адже сама медіація – це вибір сторін.

Видами посередництва в галузі авторського права за законодавством Франції є судова медіація та традиційна медіація.

Традиційною медіацією вважається медіація, що передбачена договором між сторонами. Вона може бути передбачена сторонами як окремий розділ договору, що регулює відносини між сторонами щодо створення чи розпорядження правами авторами. У той же час сторони можуть вирішити звернутися до медіації й після виникнення конфлікту, підписавши угоду щодо медіації.

Традиційна медіація застосовується у відповідності до статей 1531- 1535 ЦПКФ.

Медіатор повинен відповідати наступним вимогам:

- 1) Не повинен бути судимою, недієздатною чи дискваліфікованою, вказаною у бюлетні про судимість.
- 2) Володіти, у відповідності до сьогоденного чи минулої діяльності, необхідної кваліфікації з урахуванням характеру спору чи демонструвати у відповідності ід обставин, підготовку чи досвід, адаптовані до практики посередництва.

Запит щодо затвердження угоди, досягнутого в ході медіації, надається судді на вимогу всіх сторін медіації чи однією з них, але за погодженням інших сторін (ст. 1534 ЦПКФ).

У Франції, для прикладу, візьмемо асоціацію медіації та арбітража спеціалістів аудіовізуальної сфери (АМАРА). Її мета – допомога у вирішенні індивідуальних спорів між авторами та продюсерами. Це має призвести сторони до пошуку спільного вирішення їхньої проблеми. Його проводять два посередники (автор та продюсер), які є нейтральними, компетентними та навченими медіації. Медіатори не вирішують суперечку, а прагнуть полегшити її вирішення. Якщо посередництво не вдається, суперечка передається на розгляд колегії з трьох арбітрів (автор, продюсер та професор права, спеціаліст з авторського права та арбітражу), які приймають рішення.

Таким чином, медіація та арбітраж розрізняються за своїми наслідками. Медіатори працюють зі сторонами, щоб знайти рішення, яке дозволить їм

покласти край суперечці. Тоді це рішення має договірну цінність у відносинах між сторонами. Навпаки, рішення арбітрів є обов'язковим для сторін, як і рішення суду. У посередників є 2 місяці на пошук рішення між сторонами, а у арбітрів – максимум 6 місяців[4].

Яким чином можна передбачити медіацію сторонами у відповідному договорі?

- 1) Додати розділ про медіацію, в якому зазначити всі необхідні умови проведення даного процесу.
- 2) Внести до основного договору у розділ відповідальності інформацію про те, що у випадку, якщо сторони вирішать ввести процес медіації у свої відносини, вони повинні підписати відповідний договір про проведення процедури медіації.
- 3) Укласти окремий договір про медіацію.
- 4) В обов'язковому порядку необхідно передбачити терміни процедури, оплату медіатора, права та обов'язки, а також відповідальність за розголошення інформації для медіатора.

Щодо оплати, то законодавством Франції не передбачена безкоштовна участь медіаторів. Це може бути погодинна оплата чи гонорар, але єдиною вимогою є те, що оплата не повинна бути направлена на отримання результату сторонами. Медіатор повинен зберігати нейтралітет по відношенню до справи.

Примирення вважається ще одним методом відновлення правосуддя. Чому ж взагалі виникла потреба в альтернативному правосудді? Це може бути філософське бачення, за яким все ж таки необхідно надавати сторонам можливість мирного врегулювання спорів. Можливо їм не хватає третьої сторони, яка розсудливо та виважено допоможе розглянути проблематику і допоможе у вирішенні суперечки. Друга причина – це строки. Класичне правосуддя є розтягнутим у часі, тому альтернативне правосуддя передбачає можливість швидшого врегулювання суперечки.

Процедура примирення передбачена статтями 1536 – 1541 ЦПКФ.

Мирові судді, створені Декретом № 78-381 від 20 березня 1978 року, є відносно молодим органом, але їх історія вже є багатою. Від боязких починань до сучасної підтримки примирення через визнання як допоміжний засіб правосуддя, це ілюструється незаперечним прогресом, який потребує, можливо, вдосконалення, але заслуговує на окрему увагу[5].

У відповідності до даного Декрету функції свої судді виконують на громадських засадах. Мирові судді отримують фіксовану допомогу, призначену для покриття невеликих секретарських витрат, комп'ютерного та телекомунікаційного обладнання, документації та поштових витрат, які вони несуть під час виконання своїх функцій. Ця компенсація виплачується щокварталу.

Функції посередника у сфері правосуддя не можуть бути покладені на державних та міністерських посадових осіб та осіб, які в будь-якій якості здійснюють судову діяльність або беруть участь у функціонуванні служби правосуддя. Примирення було відоме ще за часів французької революції, але офіційно воно з'явилося у ЦПКФ. За статтею 21 цього кодексу передбачено, що примирення сторін є частиною мети судді.

У Франції це поняття іноді плутають із поняттям медіації. На думку деяких науковців, таких як Опетіт Б., мировий суддя пропонує рішення, тоді як медіатор веде сторони до пошуку рішення самостійно. Вважаємо, що необхідно розрізняти залежно від мети процесу, де судова медіація вважається особливим видом примирення.

Мировий суддя запрошує, за потреби, зацікавлені сторони на зустріч.

Мировий суддя може за згодою зацікавлених сторін прийти в приміщення і заслухати будь-яку особу, заслуховування якої він вважає за корисне, за умови його згоди. Судовий примирювач може за згодою сторін залучити на допомогу іншого мирового суддю, що у межах юрисдикції апеляційного суду. У ході зустрічі сторін мирові судді можуть обмінюватися інформацією за запитами, що надійшли до них. Акт, який фіксує угоду сторін, підписується двома

мировими суддями. У разі примирення, навіть часткового, може бути встановлена угода, підписана сторонами та мировим суддею. Примирення також може бути зафіксовано у протоколі, в акті.

Складання звіту потрібне, якщо внаслідок примирення відбувається відмова від права. Копія звіту надається кожній зацікавленій стороні. Мировий суддя також негайно передає копію до канцелярії судового суду.

Заява про затвердження угоди, що виникає в результаті примирення, подається судді на вимогу всіх сторін примирення або однієї з них за прямо вираженої згоди інших.

Якщо в Україні медіація врегульована, то інститут мирових суддів ще ні. Було декілька спроб запровадження мирового судочинства в Україні, наприклад, в 2008 році був внесений на розгляд законопроект «Про мирових суддів територіальних громад», але на даний час в економічній стратегії впровадження інституту мирових суддів передбачений до 2030 року.

Таким чином, зважаючи на французький досвід потрібно визначити, що даний інститут є дієвим і потребує впровадження в законодавством України.

ВИСНОВКИ

1. Вважаємо за доцільне у кожному договорі у сфері авторського права вказувати порядок досудового вирішення спору, а саме: на яких умовах і у який термін надсилається претензія та відповідь на неї. Потім сторони можуть передбачити медіацію і, якщо всі способи досудового врегулювання не мали позитивного вирішення, тоді починається захист порушених прав у відповідності до судового розгляду.
2. Розглядаючи цивільно-правову відповідальність, стверджуємо, що позасудове вирішення спорів є вкрай важливим у наш час, тому що користується перевагами не тільки в вартості, а й строках. Яким чином можна передбачити медіацію сторонами у відповідному договорі?

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

По-перше, необхідно додати відповідний розділ договору про медіацію, в якому зазначити всі необхідні умови проведення даного процесу,

- внести до основного договору у розділ відповідальності інформацію про те, що у випадку, якщо сторони вирішать ввести процес медіації у свої відносини, вони повинні підписати відповідний договір про проведення процедури медіації,

- укласти окремий договір про медіацію.

3. Примирення вважається ще одним методом відновлення правосуддя. Законодавством України не передбачено статус мирових судей, хоча вони передбачені законодавством Франції і разом з медіацією виконують позасудове регулювання спорів. Є недоліки, але переваг набагато більше, тому пропонуємо визначити статус мирових судей, їх повноваження та внести відповідні зміни до законодавства України.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 2020 - 2023 рр.).

2. Медіація та інтелектуальна власність. URL: <https://www.gomis-lacker.fr/mediation-propriete-intellectuelle#:~:text=La%20m%C3%A9diation%20n'a%20pas,raison%20et%20qui%20avait%20tort> (дата звернення: 06.01.2024 р.).

3. Цивільно-процесуальний кодекс Франції, URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_1c/LEGITEXT000006070716/LEGISCTA000006117227/#LEGISCTA000030360397 (дата звернення: 06.01.2024 р.).

4. Авторські ресурси: законодавство та авторське право: юридичні консультації, URL: <https://www.cnc.fr/professionnels/jeunes-professionnels/ressources-auteurs/legislation-et-droits-d-auteur/conseils-juridiques> (дата звернення: 08.01.2024 р.).

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

5. Декрет № 78-381 від 20 березня 1978 року щодо мирових суддів, URL:
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000307814> (дата звернення:
08.01.2024 р.).